

Cyklus „Za příběhy svatých“

BARTOLOMĚJ



© Katechetické středisko AP

(AI: Google Gemini, Canva)

2026

Uvidíš ještě větší věci!

- **Cílová skupina:** Mladší školní věk (1.–5. třída)
- **Cíl:** Děti pochopí, že apoštol Bartoloměj a Natanael jsou jedna a tatáž osoba. Zjistí, že Ježíš každého z nás dobře zná (viděl Natanaela pod fíkovníkem) a že ten, kdo jde za Ježíšem, zažije v životě „ještě větší věci“.
- **Pomůcky pro katechezi:** Šátek / krabíčka, malý „poklad“ (obrázek, kříž apod.), bílé kruhové plátno, Písmo svaté (otevřené na Jan 1,35–51), tmavé/sluneční brýle a velká lupa (nebo číré brýle), velké zelené papírové listy (pokud možno ve tvaru fíkových) pro každé dítě, obrázek nebo model stromu (fíkovníku), psací potřeby a pastelky.

Úvodní motivační aktivita: „Pojď a podívej se“ (10 minut)

Průběh:

V místnosti předem **schováme** (např. pod šátek nebo do krabíčky) „malý poklad“ (zajímavou rekvizitu – křížek, obrázek...). Požádáme děti, aby si **sedly a zůstaly na místě**, dokud nedostanou jiný pokyn.

- Pokynem k sobě **přivoláme** jedno dítě, ukážeme mu schovanou věc a tiše mu **řekneme:** „Podívej, našel jsem něco úžasného! Jdi za někým dalším a přiveď ho sem. Řekni mu jen tři slova: ‚Pojď a podívej se!‘“
- První dítě jde za druhým, chytne ho za ruku, řekne mu heslo „Pojď a podívej se!“ a přivede ho k „pokladu“. Druhé dítě pak jde pro třetí, až se u schované věci vystřídají všichni.
- Následuje **krátká reflexe** v kruhu: „Jaké to bylo, když za vámi kamarád přišel a řekl vám: ‚Pojď a podívej se!‘? Byli jste zvědaví? A přesně tato tři slova zazněla v dnešním příběhu z Bible!“

Hlavní část: „Apoštol se dvěma jmény“ (20 minut)

Posadíme se do kruhu kolem bílého plátna, na které **položíme Bibli** otevřenou na příslušném textu (Jan 1,35-51).

A. Dvě jména pro jednoho apoštola?

V úvodu **vysvětlíme název** celé katecheze: „Než si začneme vyprávět dnešní příběh, musíme vyřešit jednu malou otázku. V seznamu dvanácti Ježíšových apoštolů čteme jméno Bartoloměj, když ale otevřeme Janovo evangelium, stejnému muži tam říkají Natanael (což v překladu znamená ‚Bůh dal‘). Je to ale pořád ten samý člověk! Lidé v té době mívali často dvě jména – jedním ho oslovovali v jeho rodině a jedním mezi přáteli.“

B. Filip přivádí Natanaela k Ježíši

Začneme dětem **vyprávět příběh** podle textu Jan 1,43–46: Ježíš povolal k následování Filipa. Filip byl tak nadšený, že se okamžitě rozběhl za svým kamarádem Natanaelem (Bartolomějem). Našel ho, jak sedí v chládku pod stromem – pod fíkovníkem. S nadšením na něj volal: „Našli jsme toho, o kterém psal Mojžíš i proroci! Je to Ježíš z Nazareta!“

Natanael byl ale trochu skeptický a kroutil hlavou: „Z Nazareta? Může z takového obyčejného městečka vzejít něco dobrého?“

Filip se s ním nehádal. Řekl mu jednoduše tři slova, která jsme si i my říkali na začátku: „Pojď a podívej se!“ A Natanael vstal a šel.

 **Aktivita s vizuálním symbolem:** „Brýle pochybností vs. Lupa objevu“

- Jednomu z dětí, které představuje Natanaela, **nasadíme** tmavé brýle a **komentujeme**: „Natanael se na svět i na Ježíše díval přes tyto brýle pochybností – kroutil hlavou a říkal: Z Nazareta? Co tam může být dobrého?“
- Podáme dítěti lupu (nebo číré brýle) a **pokračujeme**: „Pak ale přišel Filip a řekl mu: ‚Pojď a podívej se!‘ Sundej tmavé brýle a podívej se lupou na svět s otevřenýma očima.“ Dítě poté sundá tmavé brýle a zkusí se na něco podívat lupou.
- Ukončíme **reflexí**: „Někdy i my nosíme ‚brýle pochybností‘ a myslíme si, že z něčeho obyčejného nemůže vzejít nic dobrého. Ale Ježíš nás zve, abychom se podívali pořádně a s důvěrou.“

C. Viděl jsem tě pod fíkovníkem!

Pokračujeme v příběhu podle Jan 1,47–49. Když Ježíš viděl Natanaela přicházet, řekl o něm celému okolí: „Hle, to je opravdový, poctivý člověk, v němž není žádná lest!“ Natanael se překvapeně zeptal: „Odkud mě znáš?“ A Ježíš mu odpověděl na první pohled záhadnou větou: „**Dříve než tě Filip zavolal, viděl jsem tě pod fíkovníkem.**“

Objasníme dětem přiměřeným způsobem **význam** této věty: Fíkovník symbolizoval pro lidi v Izraeli místo ticha, kde přemýšleli, modlili se a byli úplně sami se svými myšlenkami. Natanael pochopil, že Ježíš vidí přímo do jeho srdce. Zná ho i ve chvílích, kdy je sám. Poznal, že Ježíš není jen nějaký obyčejný učitel.

 *Krátká diskuse v kruhu: „Kde je můj fíkovník?“*

K Bibli ve středu kruhu **položíme** obrázek fíkovníku a **vyzveme** děti **ke krátkému sdílení**:

- **Otázka:** „Ježíš viděl Natanaela pod fíkovníkem, když byl úplně sám. Máte i vy nějaké své oblíbené místo, kde jste rádi sami, přemýšlíte, odpočíváte nebo se modlíte? (Třeba v pokojíčku, v lese, na zahradě nebo v kostele?)“
- **Sdílení:** Zájemci mohou krátce popsat, kde jejich „fíkovník“ leží, případně můžeme se sdílením sami začít
- **Závěr:** „Je skvělé mít takové místo. A je dobré vědět, že i když jsme tam úplně sami, Ježíš o nás ví a je v tichu s námi – stejně jako byl s Natanaelem.“

Dokončíme tuto část příběhu: Natanael v tu chvíli užasle zvolal: „Mistře, ty jsi Boží Syn! Ty jsi král Izraele!“

D. Uvidíš ještě větší věci!

Ukončíme vyprávění závěrem podle Jan 1,50–51: Ježíš se na Natanaela usmál a řekl mu: „Věříš mi proto, že jsem ti řekl, že jsem tě viděl pod fíkovníkem? Uvidíš ještě větší věci! Věřte, uvidíte nebe otevřené a Boží anděly vystupovat a sestupovat na Syna člověka.“

Vztáhneme Ježíšova slova **k praxi:** Ježíš tím Natanaelovi (Bartolomějovi) i nám slibuje: To, že tě Bůh zná a má rád, je jen začátek. Když s ním budeš chodit, uvidíš zázraky, zažiješ jeho lásku a budeš sledovat, jak Bůh koná velké věci v tvém životě.

Souhrn (5 minut)

Co si z dneška budeme pamatovat? Bartoloměj je Natanael – apoštol, kterého Filip přivedl k Ježíši slovy „Pojď a podívej se!“

Ježíš nás zná: Viděl Natanaela pod fíkovníkem a stejně tak vidí i nás a ví o našich radostech i starostech.

Příslib pro náš život: Když věříme v Ježíše a jsme s ním, uvidíme ještě větší věci – Boží dobro a zázraky kolem nás.

Závěrečná modlitba (5 minut)

Zapálíme společně svíčku vedle otevřené Bible a obrázku fíkovníku, **postavíme se do kruhu** a vyzveme děti ke **ztišení**.

Modlíme se: „*Pane Ježíši Kriste, děkujeme ti za apoštola Bartoloměje – Natanaela. Děkujeme ti za to, že nás znáš stejně jako jeho. Ty víš, kde sedíme, na co myslíme a co máme v srdci, i když jsme úplně sami. Pomoz nám, abychom dokázali říkat svým kamarádům: ‚Pojď a podívej se, jak dobrý je Ježíš!‘ Dej nám otevřené oči i srdce, abychom v našem životě viděli ty, ještě větší věci, které pro nás připravuješ. Amen.*“

Děti pak mohou dodat společně:

*Svatý Bartoloměji, * oroduj za nás. Amen.*

Bonusová aktivita: „Můj list fíkovníku“ (15 minut)

Děti si **vytvoří** symbolický list z fíkovníku jako **připomínku**, že je Ježíš vidí a zná.

Co budete potřebovat: Vystřižené fíkové listy (ze zeleného papíru), pastelky, fixy.

Postup:

- Každé dítě dostane papírový fíkový list.
- Na **lícovou stranu** listu děti **napiší** nebo **nakreslí**, co rády dělají, když jsou samy (např. modlitba, přemýšlení, kreslení, čtení).
- Na **rubovou stranu** listu všichni velkými písmeny **napiší** Ježíšův příslib: „Uvidíš ještě větší věci!“
- List si děti **odnášejí** domů a mohou si ho dát do modlitebního koutku nebo do knihy jako záložku.

Bartoloměj – mimo škatulky a předsudky

1. **Cílová skupina:** Starší školní věk a mládež (11–16 let)
2. **Cíl:** Účastníci na základě textu Jan 1,35–51 porozumí ztotožnění apoštola Bartoloměje s Natanaelem. Dokážou rozlišit vlastní předsudky, nálepkování a „hotové vzorce“, podle kterých posuzují druhé lidi nebo prostředí. Objeví hodnotu Filipova přístupu („Pojď a přesvědč se“) jako pozvání k osobní zkušenosti namísto přejímání názorů druhých.
3. **Pomůcky k základní katechezi:** Písmo svaté (nebo úryvek Jan 1,35–51), kartičky s názvy „škatulek“, papíry a psací potřeby, vystřižené fíkové listy (ze zeleného papíru).

Úvodní motivační aktivita: „Test prvního dojmu“ (10 minut)

Katechezi zahájíme **diskusní aktivitou** k modelové situaci.

Průběh:

1. Popíšeme situace –přečteme tři krátké popisy (můžeme vymyslet i vlastní):
 - „Nový spolužák se přistěhoval z nejhoršího sídliště ve městě a nosí staré obnošené oblečení.“
 - „Holka z vedlejší třídy sedí o přestávkách sama a čte si odbornou knihu o fyzice.“
 - „Tenhle kluk poslouchá úplně jinou hudbu a nenosí značkové věci.“
2. Položíme postupně dvě **otázky**, ponecháme po každé z nich **prostor** pro **rychlou diskusi**: „Jaká nálepka nebo myšlenka vás automaticky napadne jako první?“ „Jak často si vytvoříme o člověku hotový obraz ještě předtím, než s ním vůbec promluvíme?“
3. **Shrňme** diskusi: „Sklon k nálepkování a škatulkování není nemocí 21. století. Lidé jím trpěli odjakživa – dokonce i budoucí apoštolové. Dnes se podíváme na rozhovor dvou přátel z evangelia, kde zazní jedna z nejslavnějších skeptických vět v Bibli.“

Hlavní část: „Za kým mě to vedeš?“ (20 minut)

A. Jedna postava, dvě jména

V úvodu tuto otázku **objasníme**: „V seznamu dvanácti apoštolů v synoptických evangeliích (Matouš, Marek, Lukáš) čteme jméno Bartoloměj (v aramejštině Bar-Tolmai = syn Tolmajův). V Janově evangeliu však toto jméno nenajdeme – místo něj se tu objevuje Natanael z Kány Galilejské. Tradičně i textově jde o tu samou postavu. Jan nám zprostředkovává fascinující detail jeho povolání.“

B. Dialog s Filipem: Střet předsudku a osobní zkušenosti

Tuto část zahájíme **prací s biblickým textem**, kdy si s účastníky přečteme úryvek Jan 1,43–46. Poté postupně **reflektujeme**:

1. Nazaret v očích tehdejší společnosti:

Nazaret byla bezvýznamná, chudá vesnice v Galileji, o které se Starý zákon vůbec nezmiňoval. Proroci mluvili o Betlémě nebo Jeruzalémě. Když Filip nadšeně oznamuje: „Našli jsme toho, o kterém psal Mojžíš a Proroci – Ježíše, syna Josefova z Nazareta!“, Natanael reaguje spontánně a skepticky: „*Může z Nazareta vzejít něco dobrého?*“

2. Anatomie Natanaelovy reakce: Natanael podlehl „hotovému vzoru“: Z Nazareta nic dobrého nepochází, tudíž ani tenhle člověk nemůže být Mesiáš. Posuzoval Ježíše podle původu, věhlasnosti místa a vlastních očekávání, jak by měl Mesiáš vypadat.

3. Filipova geniální odpověď: Filip s Natanaelem nezačíná teologickou hádku, nesnaží se ho ubít argumenty ani ho nenálepkuje za jeho skepsi. Nabízí mu to nejcennější: vlastní zkušenost. „*Pojď a přesvědč se.*“ (*Pojď a podívej se.*)

Aktivita „Skrýš pod fíkovníkem“ (Práce s předsudky a identitou)

Průběh:

- Strana A (Vnější nálepka):** Účastníci na lícovou stranu listu anonymně napíší jednu „nálepku“ nebo předsudek, se kterým se v životě nebo ve škole setkali (např. „Ten je tichý, tak je divný“, „Z téhle čtvrti nic dobrého nebydlí“, „Pořád mlčí, nic neví“).
- Strana B (Pod fíkovníkem):** Na druhou stranu listu napíší, co se skrývá pod povrchem – co o nich nebo o daném člověku lidé nevědí, ale Ježíš to zná (např. „Mám rád kreslení“, „Bojím se, že mě nepřijmou“, „Záleží mi na kamarádech“).

Listy si účastníci **odloží** – využijí je při modlitbě.

C. Setkání beze Isti a pohled pod povrch

Pokračujeme v **práci s biblickým textem** a s účastníky si přečteme úryvek Jan 1,47–51. Věnujeme se následujícím bodům:

1. **Ježíšův pohled:** Když Ježíš vidí Natanaela přicházet, nevyčítá mu jeho skepsi. Naopak oceňuje jeho upřímnost: „Hle, poctivý Izraelita, v němž není Isti.“ Natanael nehrál divadlo, ale řekl na rovinu, co si myslí.
2. **Fíkovník je symbol vnitřního světa:** Ježíšovo konstatování „Viděl jsem tě pod fíkovníkem“ ukazuje, že Bůh nás neposuzuje podle nálepek, které nám dala společnost. Zná náš vnitřní svět, naše tichá místa, pochybnosti i touhy.
3. **Změna postoje:** Natanael odkládá své předsudky a vyznává: „Mistře, ty jsi Boží Syn!“

D. Otázky k diskusi (Reflexe a aplikace)

Rozdělíme účastníky do menších **skupinek** (po 3–4 lidech), v malé skupině vedeme diskusi v kruhu. Každá **skupina dostane k promyšlení jednu otázku**, poté následuje sdílení, případně si vybereme ke společnému rozhovoru jedno z těchto témat.

Naše vlastní „Nazarety“: Existuje v našem okolí (ve škole, v církvi, ve společnosti) nějaká skupina lidí nebo místo, o kterém si automaticky říkáme: „Odtud nemůže vzejít nic dobrého“?

Pasti škatulkování: Proč je pro nás pohodlné uvažovat o lidech podle hotových vzorců? Co tím ale ztrácíme?

Filipovská výzva v praxi: Co v dnešní době znamená Filipovo „Pojď a přesvědč se“? Jak můžeme překonat předčasné soudy v našich vztazích?

Souhrn (5 minut)

Co si odnášíme? Bartoloměj je Natanael: Apoštol, který začal svou cestu k Ježíši skrze pochybnost a předsudek.

Překonání hotových vzorů: Skutečná zralost spočívá v ochotě zapomenout na naše nálepky a dát druhým i Bohu prostor, aby nás mohli překvapit.

Zkušenost je víc než názor: Filipovo „Pojď a přesvědč se“ nás učí, že osobní setkání a otevřené srdce mají větší váhu než jakékoliv předsudky.

Závěrečná modlitba (5 minut)

Rozsvítíme **svíčku** a postavíme ji doprostřed. Poblíž umístíme **otevřené Písmo**. Účastníci v tichu přidají své **popsané listy** z aktivity „Skrýš pod fíkovníkem“)

Modlitbu můžeme skupině **rozdat** a číst ji **společně**, případně se **střídat** po jednotlivých větách. Vhodné je ponechat na závěr **prostor pro spontánní modlitbu** účastníků, k níž je můžeme vyzvat.

„Pane Ježíši Kriste, děkujeme ti za apoštola Bartoloměje – Natanaela. Děkujeme ti za jeho upřímnost a za to, že ses nenechal odradit jeho pochybnostmi. Prosíme tě, osvobod' naše mysli i srdce od hotových vzorců, předsudků a nálepek. Nauč nás nediskriminovat druhé podle toho, odkud pocházejí nebo jak vypadají. Dej nám odvahu jako Filipovi navrhopvat druhým: ‚Pojď a přesvědč se.‘ A dej nám pokoru vidět v druhých lidech to dobré, stejně jako jsi ty viděl poctivé srdce v Natanaelovi. Amen.“

Účastníci pak mohou na závěr dodat společně:

*Svatý Bartoloměji, * oroduj za nás. Amen.*

Bonusová aktivita: „Strhávání nálepek“

Účastníci si vyzkouší formulace úvah o překonávání předsudků.

Pomůcky: Obálky s prázdnými kartičkami uvnitř a s nálepkou s nějakou negativní nálepkou (např. „Divný“, „Nešikovný“, „Moc tichý“, „Bez šance“, „Loser“, „Imigrant“ apod.)

Postup:

Každý účastník / skupina **dostane obálku**. **Zadáme úkol:** „Napište na kartičku uvnitř krabičky, jaký konkrétní krok byste mohli udělat (v duchu Filipova 'Pojď a přesvědč se'), abyste tuto nálepku z daného člověka nebo situace strhli.“

Sdílení: Po ukončení práce požádáme, aby se účastníci o své nápady podělili s ostatními. Sledujeme, jak různí lidé formulují naději v krizové situaci a jak by se pokusili prolomit počáteční nedůvěru učedníků. Jako symbol překonání předsudků účastníci následně fyzicky strhnou nálepku z obálky a zahodí ji.

Pojď a uvidíš – velká radost učedníků

(pracovní list pro předškolní děti)

Na obrázku vidíme apoštola Filipa, který přišel za svým kamarádem Natanaelem, aby mu vyprávěl velkou věc! Právě potkal Ježíše a má z toho tak obrovskou radost, že se o ni musí hned podělit! Volá na něj: „Našli jsme Mesiáše!“

Natanael ale kroutí hlavou. Moc se mu to nezdá a říká si: „Z takové malé vesničky? Může odtamtud přijít něco dobrého?“ Filip se na něj ale nezlobí a nehádá se s ním. Jen se usměje a nabídne mu to nejlepší: „Pojď a uvidíš sám!“



Úkoly:

- **Vybarvi celý obrázek.** Filipa obleč do veselé a zářivé barvy, protože má plné srdce nadšení. Natanaelovy šaty vymaluj jinou barvou, protože zatím váhá a přemýšlí. Nad Filipa pak dokresli sluníčko a nad Natanaela otazník.
- **Spočítej,** kolik má vesnice vzadu domů. Je velká nebo malá? Co všechno ještě můžeš na obrázku spočítat?
- **Zahraj si na posla:** Řekni mamince, tatínkovi nebo sourozencům něco hodně hezkého. Dívej se dobře, jestli budou mít takovou radost jako učedníci na obrázku!